

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Maps in the Crowd

Gouw, P.; Storms, M.

Citation

Gouw, P., & Storms, M. (2018). Maps in the Crowd. *Tijdschrift Voor Zeegeschiedenis*, 37(1), 71-74. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4306296>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4306296>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Website

Maps in the Crowd

De Universitaire Bibliotheken Leiden (UBL) beschikken over een grote cartografische collectie van zo'n 100.000 kaarten en 3.500 atlassen. Het zwaartepunt van de collectie ligt op Nederland, Europa, de VOC- en WIC-gebieden en de (voormalige) Nederlandse koloniën Nederlands-Indië, Suriname en de Antillen. Hoewel dit materiaal via de afdeling Bijzondere Collecties opvraag- en raadpleegbaar is (en een deel van de kaarten ook digitaal beschikbaar worden gesteld), wilde de Leidse bibliotheek de toegankelijkheid en het gebruik ervan voor onderzoeksdoeleinden nog verder vergroten door de collectie op geografische wijze doorzoekbaar te maken. Daarnaast wordt, op de lange termijn, beoogd om het kaartmateriaal zodanig te verrijken dat het door onderzoekers en studenten kan worden (her)gebruikt in Geografische Informatiesystemen (GIS).¹

Om die reden werd in 2015 gestart met het project *Maps in the Crowd*, waarbij door middel van crowdsourcing het grote publiek gevraagd werd om het digitale kaartmateriaal geografisch te ontsluiten. Dit werd gedaan door het toekennen van coördinaten in een speciale applicatie, de Leidse Georeferencer (<http://leiden.georeferencer.com>), ontwikkeld door het Zwitsers-Tsjechische

1 Zie voor meer informatie en enkele toepassingsvoorbeelden: Patrick Gouw en Martijn Storms, 'Maps in the Crowd: Crowdsourcing Old Maps in the Special Col-

lections' in: Alexander Reeuwijk ed., *Voyage of Discovery. Exploring the Collections of the Asian Library at Leiden University* (Leiden 2017) 158-163.

bedrijf Klokan. Hier werd steeds een oude kaart naast een moderne kaartweergave getoond en werd aan de deelnemers gevraagd om – ten minste drie – overeenkomstige punten te markeren. Vervolgens werd door het programma een zogenaamde ‘overlay’ gecreëerd waarbij de oude kaart werd gepositioneerd in Google Earth of een andere moderne kaart. Dit noemt men ‘georefereren’.

CROWDSOURCING: EEN WELKOME EN NOODZAKELIJKE AANPAK

Voor de UBL was de inzet van een grote groep vrijwilligers onontbeerlijk om het project tot een goed einde te brengen. Het grote aantal kaarten maakte het namelijk onmogelijk om het georefereren aan de reguliere bibliotheekmedewerkers over te laten. Naast een capaciteits- en tijdsaspect werd ook bewust beoogd om de collecties dichter bij het publiek te brengen, dat wil zeggen mensen in direct contact te laten komen met de oude kaarten, en hen daar een waardevolle bijdrage aan te laten leveren. Tot slot wilde de UBL ook graag ervaring opdoen met het proces van crowdsourcing, zowel met de technische kanten als met de interactie met gebruikers.

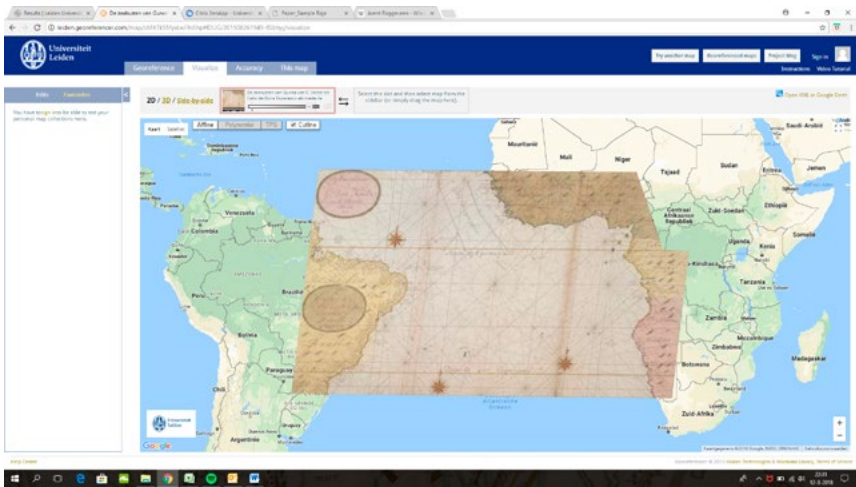
Bij aanvang was het niet zeker of er zich wel voldoende vrijwilligers zouden melden. Via een speciaal blog en de diverse universitaire communicatiekanalen werd een oproep gedaan om mee te doen. Van een betaling en/of beloning was geen sprake; er werd geïnteresseerden enkel voorgelouden dat ze een bijdrage zouden leveren aan de totstandkoming van academisch onderzoek. In het eerste pilotproject werden de circa vierhonderd handgetekende kaarten uit de collectie van het Amsterdamse uitgevershuis Van Keulen, gespecialiseerd in zeekaarten, zeemansgidsen en navigatie-instrumenten, geselecteerd. Al snel bleken de geuite zorgen over het uitblijven van publieke belangstelling ongegrond te zijn; in slechts twee weken tijd werden alle vierhonderd kaarten door een selecte groep vrijwilligers georeferend.²

Een specifiek probleem bij het georefereren van zeekaarten was het feit dat op dit soort kaarten kappen, baaien en riviermondingen vaak uitvergroot in kaart zijn gebracht. Hierdoor is de metrische nauwkeurigheid van zeekaarten op detailniveau vaak lager.

In de daaropvolgende periode werden nog enkele malen nieuwe kaarten, in totaal ongeveer achtduizend, beschikbaar gesteld voor georeferentie via de Leidse Georeferencer. De grootste upload, van bijna zeventuizend kaarten, betrof het kaartmateriaal van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV), met een speciale nadruk op de Indonesische archipel uit de koloniale periode.

2 Zie: Martijn Storms, ‘Maps in the crowd: results of a map georeferencing crowdsourcing pilot project’, *e-Perimtron* 12,

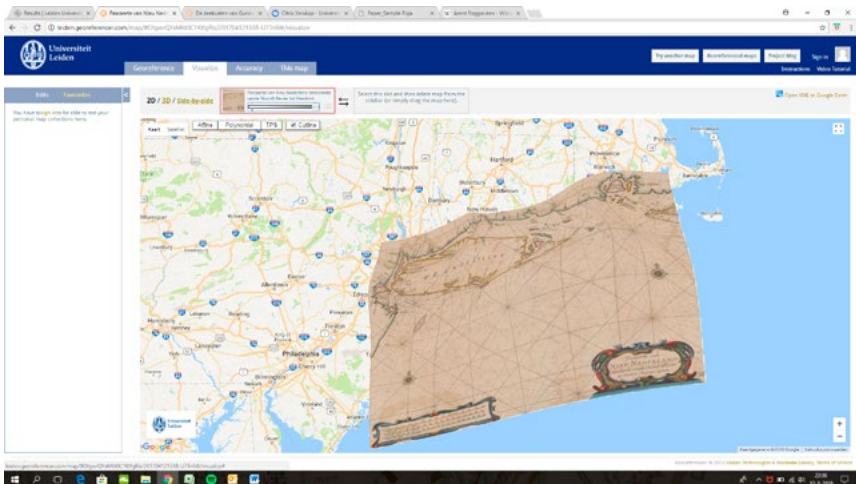
3 (2017) 109–118 (http://www.e-perimtron.org/Vol_12_3/Storms.pdf).

Georefereneerde kaart van de Atlantische Oceaan door Gerard van Keulen, 1708

Inmiddels was het Leidse georefereren ook opgepikt door de media. Eerst alleen op lokaal niveau, maar later berichten ook de landelijke dagbladen (*NRC*, *de Volkskrant*, *Telegraaf*) over het project. Deze berichtgeving, gekoppeld aan een actieve ‘wervingsstrategie’ (met onder andere een speciaal filmpje met ondertiteling in het Bahasa) leidde ertoe dat ook de grotere aantallen kaarten in een relatief hoog tempo geografisch ontsloten werden.

Voor het ontsluiten van de KITLV-upload werd ook een competitief element aan het georefereren toegevoegd. Deelnemers konden punten verdienen voor hun bijdragen en voor de eerste tien personen in het eindklassement werden prijzen uitgelooft. Er ontspoon zich gedurende het traject een verhitte strijd om de bovenste plaatsen! Uiteindelijk zijn de tien meest actieve vrijwilligers uit-

Georefereneerde ‘Pascaerte van Nieu Nederland’ uit *Het Brandende Veen* van Arent Roggeveen, 1675.

genodigd voor een speciale bijeenkomst in de Leidse Universiteitsbibliotheek, waarbij naast de prijsuitreiking ook een panel werd georganiseerd om het georefereren als methode te bediscussiëren. Dit leverde veel nuttige informatie op, vooral vanuit de ervaringen die door de deelnemers werden gedeeld. Hieruit bleek onder andere ook dat het beloningselement niet van doorslaggevend belang was voor hun deelname, en dat mensen vooral ‘via via’ op de hoogte waren geraakt van het project. Opvallend was verder de grote participatie van mensen met een (familie)link met Indonesië.

In 2017 zijn nog eens meer dan duizend kaarten in dit project georeferreed. In dit project waren kaarten van het Caribisch gebied geselecteerd. In deze gevarieerde selectie kaarten bevonden zich ook veel zeekaarten, waaronder alle kaarten uit *Het Brandende Veen* van Arent Roggeveen (1675), de eerste zeeatlas van het Atlantisch gebied.

TOEKOMST

Op het moment van schrijven (maart 2018) wordt een nieuwe kaartupload, met meer Aziatisch kaartmateriaal, voorbereid. Lezers en belangstellenden worden van harte uitgenodigd bij te dragen aan de geografische ontsluiting van het Leidse kaartmateriaal. Via het speciale blog (<http://blogs.library.leiden.edu/mapsinthecrowd/>) is meer informatie te vinden. Uiteindelijk hoopt de UBL haar gehele cartografische collectie te georefereren, al zal daarvoor eerst verdere digitalisering bewerkstelligd moeten worden.

PATRICK GOUW EN MARTIJN STORMS
UNIVERSITAIRE BIBLIOTHEKEN LEIDEN